

LÆRINGSMILJØUTVALGET(LMU)

Læringsmiljøutvalget ved UiB er oppnevnt i henhold til
Lov om universiteter og høyskoler § 4-3.

Innkalling til møte i Læringsmiljøutvalget (LMU) – møte 6 2018

Tid: 6. desember, kl. 12.30-15.30

Sted: Det humanistiske fakultet, Møterom i 1. etasje, Harald Hårfagres gate 1

Til stede: Karl Harald Søvig, Tobias Bashevkin (vara), Anette Arneberg (vara), Runa Jakhelln, Sol Sandvik, Marita S. Solvang, Sylvi Leirvaag, Nikolai Klæboe, Even Berge, Christen Soleim, Thomas V. Kalvik, Hege Råkil, Bjørn Tore Sund (vara), Jonas Nikolaisen

Forfall: Oddrun Samdal, Trude Færevaa, Tore Burheim, Tora A. Seip, Tarjei E. Røsvoll (vara møtte for de tre sistnevnte)

Fra fakultetet (sak 52): Ranveig Lote, Claus Huitfeldt, Anne Karin Rambek (HSU), Vilde Akselberg (under omvisningen)

Fra universitetsdirektørens kontor: Janecke Veim (sak 50)

Fra sekretariatet: Per Gunnar Hillesøy

Sakliste:

I Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkallingen og dagsordenen ble godkjent

II Godkjenning av referat fra møtet 31.10.2018

Referatet ble godkjent

III Korte orienteringer fra møtelederen

Ingen særskilte

Sak 49/18 UiBs tilpasning til forskriften om universell utforming av IKT-løsninger

Drøftingssak

Bjørn Tore Sund innledet med en kort presentasjon.

Innspill i debatten:

- Ressurser til oppfølging er ikke avsatt. Hvordan sikrer vi det?
- Noen institusjoner, så som USN, tekster alle videnotat i dag. Det har vist seg at kostnadene ble mindre enn antatt.
- Vi må ikke la jussen skade eller sinke videreutvikling.
- Forelesningsformen er per definisjon muntlig. Det kan skape dilemmaer når de blir gjort digitalt tilgjengelige.

- Brukermedvirkning må sikres. Både studenter og vitenskapelige er brukere.
- Døvetolk er en ressurskrevende løsning (og er uansett ikke UU, men særskilt tilrettelegging).
- Kan avvik fra forskriften begrunnes pedagogisk?
- DIFI signaliserer en restriktiv holdning for sitt tilsynsarbeid. De synes likevel ikke å ha en fullgod forståelse for hvor stort omfanget av videonotat er i UH-sektoren.
- Vi trenger et offensivt ambisjonsnivå og en utfyllende tiltaksplan.
- Vi må få informasjon om andre institusjoners erfaringer.
-

Sak 50/18   GDPR – UiB, studenter og personvern

Orienteringssak

Janecke Veim innledet med en kort presentasjon.

- Kameraovervåking blir i liten grad brukt ved UiB; styret har ikke ønsket dette. Det er likevel grunn til å tro at det vil komme noen steder.
- Ett forhold som kan gi grunn til å bruke overvåking, er byggsikring. Det vil kreve en dokumentert interesseavveining og ulempereduserende tiltak.
- Volumet av databehandleravtaler har blitt stort. Ikke alle slike avtaler gjenspeiler reelle databehandlerforhold.
- Samtykke kan være et godt virkemiddel for å ivareta autonomi, men det er også begrensende.
- Mye nytt skjer, ikke minst har det kommet og vil komme redskaper som kan samle inn og behandle store mengder data. Dette byr på til dels nye problemstillinger, som kan være vanskelige.
- Undersøkelser av studentatferd er et nærliggende eksempel. Det kan gi meget verdifulle data, men krever behandlingsgrunnlag.
- Ikke alt har fasit. Utstrakt kommunikasjon kreves.
- Fakultetene trenger oppfølging for å sikre at de er bevisst sitt ansvar.

Sak 51/18   Utvidet åpningstid på lesesaler i eksamensperioder

Drøftingssak

Innspill i debatten:

- Det gjelder lokal selvråderett, ved at fakultetene avgjør hvilke bygg/rom som skal være åpne når.
- Kunnskapsgrunnlaget er svakere enn ønskelig.
- Sentralt plassert åpen lesesal er et lite praktisk alternativ.
- Det må avgjøres om tilgangen skal være begrenset med adgangskort eller ikke.
- Noen bygg er allerede døgnåpne.
- Alenearbeid kan gi sikkerhetsrisiko.
- Det bør høres med SU-ene for å finne ut hva som er praksis i dag.
- Hva skal være regler, og hva skal være oppfordringer?

- Det er behov for at noe er døgnåpent, og det er behov for regler.
- Det bør opprettes en arbeidsgruppe, som legger fram et forslag for LMU. EIA, fakultetene, studentene og SA bør være med i gruppen.

Sak 52/18 Besøk ved Det humanistiske fakultet

Drøftingssak

Saken startet med omvisning på Lektors kontor på Sydneshaugen skole. Dette er et sosialt samlingssted, som også kan brukes til arbeid med studiene. Det er nyetablert, og har så langt vist seg svært vellykket. Omvisningen fortsatte på en nyrehabilitert lesesal i 4. etasje på Sydneshaugen. Studentene vurderer også denne som en vinning, selv om det er noen forhold som ikke er optimale. Det som ble påpekt, var at det er for få stikkontakter; de kontaktene som finnes, er ikke brukbare for alle, fordi de er på veggen og dermed for langt unna mange av leseplassene. Det er også noen problemer med temperaturen (for kaldt) og med lys. Det var uheldig at det ikke ble holdt noen ferdigbefaring før lokalet ble tatt i bruk. Da kunne disse forholdene blitt påpekt raskt, og kan hende utbedret også.

Andre innspill i samtalen etter omvisningen:

- Rullestoltilgang til HF-bygget. Dette er OK på ukedager, men svært vanskelig i helgene. EIA bemerket at vektertjenesten kan hjelpe. Alternativt kan porten holdes åpent. Dette er antakelig mindre problematisk nå enn da rusmiljøene var sterkt til stede i Nygårdsparken.
- Skifte av varmepumpe på Sydneshaugen skole har gitt en del utfordringer.
- Fakultetet viste til oppgraderingen av lesesaler i 4. etasje på Sydneshaugen, jf. omvisningen. Det er også et prosjekt for oppgradering av masterlesesaler.
- Fakultetet har fått strategimidler til å øke antallet kollokvieledere.
- For studentmottaket har fakultetet adoptert MN-modellen. Dette har pågått i flere år. Nytt i 2018 var et eget mottak for årsstudentene. Det har kommet gode tilbakemeldinger på det.
- Som kollokvieledere brukes masterstudenter eller ferske mastere. Dette er ment som et tillegg til forelesninger/seminarer. Fakultetet ønsker en strukturert opplæring av kollokvieledere. HSU kommenterte at det bør komme mer informasjon til studentene om hva kollokviene er.
- Det er knapphet på rom til egenorganiserte kollokvier.
- Obligatorisk undervisning er bra for mange, også for læringsmiljøet.
- Det er press på fakultetets lesesalsplasser.
- Det er faste møtepunkter mellom fakultetet og studentene; faste møter gjennom året og lunsjer med ledelsen og HSU.
- Det er til tider vanskelig å få god kommunikasjon mellom fagutvalgene og HSU. Dette vil forhåpentligvis bli bedre når det kommer på plass en organisasjonssekretær (60% stilling), som bl.a. skal følge opp studentutvalgene.
- Si Fra har vært positivt. Arbeidsbyrden har ikke vært overveldende. Ting som kommer i Si Fra, men som hører til andre steder (f.eks. i Lydia), blir videresendt til riktig sted.

Sak 53/18 Eventuelt

Ingen saker.

Sak 54/18 Orienteringssaker

Ingen saker.

LÆRINGSMILJØUTVALGET(LMU)

Læringsmiljøutvalget ved UiB er oppnevnt i henhold til
Lov om universiteter og høyskoler § 4-3.

Referat frå møte i Læringsmiljøutvalget (LMU) – møte 5 2018

Tid: 31.oktober, kl. 09.00-12.00

Sted: Universitetsbiblioteket ved Det medisinske fakultet, Kursrommet

Til stede:

Sol Sandvik, Tarjei E. Røsvoll, Nikolai Klæboe, Sylvi Leirvaag, Trude Færevaag, Even Berge, Tove Steinsland (settevara for Christen Soleim), Jonas Nikolaisen, Marita S. Solvang, Tora Aa. Seip, Karl Harald Søvig, Oddrun Samdal, Tore Burheim, Runa Jakhelln (fra ca. kl 10:10).

Til stede fra UB under sak 46:

Karen Budal, Kristin Børresen

Forfall: Christen Soleim, Hege Råkil, Thomas V. Kalvik

Sakliste:

I Godkjenning av innkalling og dagsorden

Innkallingen og dagsordenen ble godkjent.

II Godkjenning av referat fra møtet 13.09.2018

Referatet ble godkjent.

III Korte orienteringer fra møtelederen

Tatt til orientering.

Sak 41/18 Rapport om bruken av faddermidler fra sentralpotten 2018

Drøftingssak

Innspill i debatten:

- Alkoholfrie arrangement er ofte dyre, og det er vanskelig å få til gode tilbud.
- Det bør vurderes en eller to hele dager med bare alkoholfrie arrangement.
- Gjennomgående rusfrie alternativ bør prøves.
- Rusfrie arrangement må profileres som attraktive.
- Det bør ikke være alkohol på det første arrangementet.
- Det bør vurderes støtte til tiltak som går ut over fadderuken.
- Flere UiB-arrangement på ettermiddagstid er ønskelig.
- Fadderstyrene ønsker diskusjonen om alkoholbruk velkommen. De trenger enda bedre kontakt med fakultetene.
- Det trengs bedre kontakt mellom fadderstyrene og Kvarteret, gjerne ved en fadderukeansvarlig i Kvarterets bookinggruppe.

- Når det gjelder deltakelse fra studenter med funksjonsnedsettelse, har vi lite kunnskap.

Sak 42/18 Studentombudets virksomhet V-18

Orienteringssak – Presentasjon ved Sylvi Leirvaag

Sylvi Leirvaag ga en kort muntlig innledning.

- Ombudet hadde 47 saker i vårsemesteret.
- Viktige sakstyper var eksamen og begrunnelse, slik som også har vært vanlig før, inkludert oversittet sensurfrist.
- Noen saker om seksuell trakassering e.l., samt noen spørsmål om SiFra-systemet.
- I noen vanskelige saker viser det seg at Studentombudet kan være en god kanal i en tidlig fase eller som ressursperson.
- Ellers klager av ulikt slag, inkludert klager på underviser og mangelfull informasjon.
- Ombudet har notert et behov for en kanal til å melde fra om svikt i undervisning.
- Studentombudet blir mye kontaktet på e-post. Hun har også drop-in-tid, som brukes noe, men ikke så mye.
- En del tid blir brukt på å informere om ombudsordningen og om andre kanaler for informasjon.
- Studentombudet ønsker å samvirke godt med resten av UiB, men må også markere sin uavhengighet.
- 17. til 19. oktober var UiB vertskap for en samling for de norske (17.) og de skandinaviske studentombudene (18. og 19.). Dette var svært vellykket.

Sak 43/18 Klager på læringsmiljøet V-18/Si Fra V-18

Drøftingssak

Innspill i debatten:

- Det er mange kanaler inn, og det er bra, men det kan også bli så mange at det blir uoversiktlig. UiB bør ta sorteringsjobben, snarere enn å la studentene velge hvilken kanal de vil bruke.
- SESAM – Service og samhandling, en felles vei inn for alle slags henvendelser, vil forhåpentligvis bli etablert i 2019.
- Mye av det som bemerkes om bygninger er kjent for EIA. Auditoriefløyen har vært problematisk gjennom flere år, og vesentlige endringer vil ventelig ta flere år ennå. EIA vil følge særskilt opp det som gjelder renhold.
- Når det gjelder utstyr i auditorier, vil EIA, ITA og fakultetene koordinere dette mellom seg.
- En del studenter opplever terskelen for å bruke SiFra som for høy. Mange tror den bare er for de røde sakene.
- Savner statistikk.

Sak 44/18 Høring om endringer i universitets- og høyskoleloven (studentombud, seksuell trakassering, tilrettelegging)

Drøftingssak

Innspill i debatten:

- Generelt: Rettslig styring er ingen garanti for bedring.
- Det trengs tydeligere rammer for tilrettelegging. Bra at loven blir tydeligere her.
- Studentombudsordningen har vært en vinning, men en systematisk evaluering er likevel viktig. Det trengs mer kunnskap om problematiske forhold som ikke blir meldt om i dag.
- Bør studentombudet være mer «reisende» enn i dag?
- Det trengs stabilitet for studentombudet, særlig av hensyn til studentene.

Sak 45/18 Lokal læringsmiljøforskrift – Innledning til arbeidet

Vedtaks sak

Lederen fikk fullmakt til å sette sammen en arbeidsgruppe, med sikte på konkretisering og en tydeligere retning for saken. Saken tas opp igjen i første møte i 2019.

Andre innspill i debatten:

- Formalisering kan gi bevisstgjøring, men det kan også bidra til at det som ikke blir formalisert, mister oppmerksomhet.
- Bør være tydeligere hva som er målet med et lokalt LM-regelverk. Er det f.eks. å samle regelverk som allerede finnes, eller ønsker man endringer?
- Hva skal et lokalt LM-regelverk være? Er sjangeren nærmere ordensregler, eller ønskes det regler som utløser tydelige rettigheter og plikter?
- Arbeidsmiljøloven bygger på utstrakt partssamarbeid av en type som er vanskelig å oppnå hos oss.
- I første omgang trengs antakelig kartlegging mer enn noe annet.
- Alt må likestilles; ikke prioritering etter slike linjer som i drøftings spørsmålene.
- En del prioriteringer er gitt i handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet.
- Det pågår et prosjekt for mer helhetlig internkontroll. Det kan være til nytte i det videre arbeidet.

Sak 46/18 Besøk ved Universitetsbiblioteket

Drøftings sak

Karen Budal orienterte innledningsvis om OSKE-eksamen, som var et samvirke mellom mange enheter, også UB-MED.

- Fakultetsbiblioteket i sin nåværende form ble etablert i februar 2017. Det er i stor grad et tidsskriftbibliotek. Digitaliseringen har frigjort mye areal som tidligere ville vært brukt til bøker.
- Det har kommet til flere grupperom, noe som var sterkt ønsket av studentene. Generelt ønsket man et variert lokale, som kunne brukes på mange ulike måter. Dette har vært vellykket.
- Tilgangen på strøm er god. IT-assistentene har også kontor på biblioteket.
- Biblioteket er meråpent, og med adgangskort har man tilgang mellom kl 06 og kl 23 hver dag, og brukes mye, også i helger og høytidsdager.

- Det har ikke vært vansker med renhold.
- Biblioteket holder kurs for ansatte og studenter, og gir også veiledning en-til-en eller i små grupper. De leverer også en del tjenester til Helse Bergen.
- Fakultetsbiblioteket er et uformelt læringsmiljø, og en sosial arena, som bidrar til arbeidet for «sticky campus.» Det ble i 2017 kåret til årets beste bibliotek i Hordaland.

-

Sak 47/18   Eventuelt

Ingen saker

Sak 48/18   Orienteringssaker

Ingen saker

**UNIVERSITETET I BERGEN
LÆRINGSMILJØUTVALGET(LMU)**

**Sak 49/18 UiBs tilpasning til forskriften om universell utforming av
IKT-løsninger**

Notat fra Studieadministrativ avdeling
Drøftingssak

Notat

Til: Læringsmiljøutvalget

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 6. desember 2018

Sak: UiBs tilpasning til forskriften om universell utforming av IKT-løsninger

---

Bakgrunn

Likestillings- og diskrimineringsloven (ldl.) med en tilhørende forskrift krever at IKT-tjenester og annet digitalt innhold hos blant andre universiteter og høyskoler skal være universelt utformet. En arbeidsgruppe har vurdert i hvilken grad dette allerede er tilfellet, og hvilke tiltak som kreves for at vi skal nå målet innen de fristene som er satt.

Universell beskriver universell utforming (UU) slik:

I Norge er det en overordnet nasjonal målsetting om å utvikle et likeverdig samfunn, å fremme likestilling og likeverd, og å sikre like muligheter og rettigheter til samfunnsdeltakelse for alle. Universell utforming er en strategi for å nå dette målet på alle samfunnsområder.

Universell utforming er

- *en visjon og et verdigrunnlag*
- *et konkret virkemiddel*
- *et planleggings- og prosessverktøy*
- *et fag- og kunnskapsbegrep*

I forskriften til ldl. er UU definert slik:

«at utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i informasjons- og kommunikasjonsteknologi er slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.»

I hovedtrekk er reglene:

- Eksisterende IKT-løsninger skal være universelt utformet innen 1.1.2021
- Nye IKT-løsninger skal være universelt utformet fra 1.1.2019
- Dette gjelder løsninger som er rettet mot allmennheten eller som er læremidler
- UU-kravet skal ikke være en «uforholdsmessig byrde» for institusjonen

Utdrag fra ldl. og forskriften, samt lenke til hele loven og forskriften, finnes i vedlegg 2.

En arbeidsgruppe med medlemmer fra IT-avdelingen og Studieadministrativ avdeling har i oktober og november jobbet med å klarlegge hva UiB må gjøre for å sikre at vi oppfyller kravene i loven og forskriften. Arbeidsgruppens tilråding er vedlegg 1.

Læringsmiljø, UU og tilrettelegging

I reglene for LMU er digitalt læringsmiljø en av dimensjonene ved læringsmiljøet som helhet, og saken her gjelder primært det digitale læringsmiljøet. Dette må likevel ses i sammenheng med også de andre dimensjonene. For eksempel får vi ikke fullt utbytte av god UU i undervisningslokaler dersom bygningene som lokalene ligger i, ikke er universelt utformet.

UU og individuell tilrettelegging har overlappende formål, men er ikke det samme. Enkelt sagt: Når UU likevel ikke gir tilstrekkelig tilgang for enkelte studenter eller grupper av studenter, trengs det tilrettelegging. Derfor må UU og tilrettelegging ses i sammenheng.

Hvem er UU for?

I utgangspunktet alle, men hovedsaken er at de som ikke kan bruke det som tradisjonelt har vært normalløsninger, skal kunne bruke hovedløsningen i stedet for individuelt tilrettelagte løsninger. Det krever i mange tilfeller nye hovedløsninger.

Noen viktige grupper som UU særlig treffer:

- Bevegelsehemmede (gjelder særlig bygninger og rom)
- Synshemmede
- Hørselshemmede
- Dyslektikere og andre med lesevansker

Mange vanlige psykiske vansker, så som angst og depresjon, krever ikke nødvendigvis UU, i hvert fall ikke for IKT-løsninger. En stor og viktig gruppe som ikke alltid kan bruke mange hovedløsninger, er de som ikke behersker norsk. Språk er ikke nevnt i forskriften, men i ldl er det et element i diskrimineringsgrunnlaget «etnisitet». Vi antar at tilgjengeliggjøring av innhold på andre språk, først og fremst engelsk, ikke faller direkte innenfor forskriften. Imidlertid er UiB en institusjon der mange, både studenter, ansatte og andre, ikke behersker norsk. Derfor vil det, uavhengig av hvordan man ser på pliktene etter forskriften, være sentralt å sikre at innhold er tilgjengelig også på engelsk. Lyd-til-tekst eller notater til et videoptak som bare støtter norsk, og ikke engelsk, vil ikke være tilfredsstillende.

Tilsyn

Det er Difi som fører tilsyn med at kravene i forskriften blir overholdt. Første tilsynsrunde er ventet i 2019, og fokuset vil da sannsynligvis bli på vevsider, spesielt læringsplattformer.

Videre oppfølging

Det som er presentert i saken her, kan sies å være et «øyeblikksbilde», med noen anbefalinger om tiltak på relativt kort sikt. For å sikre tilstrekkelig framdrift også på lengre sikt, trengs det også en tiltaksplan. Det synes naturlig at denne ledes av IT-avdelingen, og at den må ha representasjon fra studentene, fakultetene og de sterkest berørte avdelingene i sentraladministrasjonen.

Saken legges fram til *drøfting*.

28.11.2018/PEH

Vedlegg 1:

Arbeidsgruppens tilråding

Forskriften gjelder:

- Nettløsninger, herunder digitale læremidler som er publisert
- Automater
- Lyttestøtte

Viktige IKT-løsninger ved UiB som er omfattet av forskriften:

- Læringsplattformen
- Vev-sider
- Dokumenter som legges ut på læringsplattformen eller tilgjengelig for almenheten
- Publisert video
- IKT-løsningene ved digital eksamen
- Elektroniske informasjonsskjermer
- Mobilapper

Eksempler på innhold som ikke er omfattet av forskriften:

- Muntlig innhold (forelesninger, innlegg på konferanser, etc.)
- Skilt
- Visningsflater (tavler eller elektroniske skjermer)

Når det gjelder muntlig innhold, f.eks. forelesninger, regnes tilstedeværelse som en hovedløsning, og da kreves ikke UU på det elektroniske innholdet, men derimot på lyttestøtte. Imidlertid, straks forelesningen legges ut på læringsplattformen som lydopptak eller videoopptak, slår kravet inn. Det samme gjelder støttemateriale, så som presentasjonsfiler, manuskripter, disposisjoner etc. For lyd- eller videofiler kreves teksting, men ikke nødvendigvis «fullteksting». Oppsummeringer er tilstrekkelig hvis ikke fullteksting er mulig, men en ren disposisjon eller powerpoint-fil vil i mange tilfeller ikke være godt nok. DIFI, som er tilsynsmyndighet, er klare på at teksten bør være en nær fullgod gjengivelse av lydinnholdet i den publiserte videoen, inklusive for eksempel spørsmål med svar fra forelesningen, men det er ikke etablert rettspraksis på dette enda.

Det bør søkes dispensasjon fra tekstkravet på videoopptak. UiBs Videonotat-tjeneste har per utgangen av oktober generert ca 1100 timer med videoopptak bare i høstsemesteret 2018, fullteksting av dette vil utgjøre nær 4 årsverk med mindre manus fra undervisningspersonell kan brukes eller bearbeides. Hvis ikke dispensasjon innvilges må det dedikeres ressurser til dette for at Videonotattjenesten skal kunne videreføres. Det antydes at automatisk programvare for dette kan være tilgjengelig innen et år eller to, men DIFI vil gjøre tilsyn med flere LMSer i sektoren i 2019 og Videonotat er en del av UiBs LMS.

Dokumenter som legges ut må være utformet slik at synshemmede kan få tilgang til dem ved hjelp av vanlige og lett tilgjengelige hjelpemidler. Det vil kreve opplæring av de som skal produsere materialet, særlig undervisere slik at publisert materiell er tilgjengelige for svaksynte, fargeblinde og andre med synshemminger og fullt mulig å lese med for eksempel leselist..Det finnes gode verktøy med innebygget veiledning og automatiske løsninger her som kan hjelpe oss ganske langt på vei både innenfor Canvas og utenfor. Verktøyet «Ally» bør vurderes anskaffet til dette formålet. Skjemaer er i stor grad digitalisert i dag, men dette trenger videreutvikling.

I mange undervisningslokaler er det fastmontert utstyr for lyttestøtte for hørselshemmede. For mindre lokaler der slikt utstyr ikke finnes, har IT-assistentene ved hvert fakultet bærbart utstyr til utlån. Det trengs rutiner for å sikre at behovene er kjent, og at utstyret kan brukes mest mulig sømløst og effektivt.

Elektroniske informasjonsskjermer er omfattet, og her er det et tydelig forbedringspotensial. Skjermer som f.eks. forteller hvilken bygning eller etasje man er i, er ikke nok til å fortelle en synshemmet hvor man skal, og det er ikke godt nok å henvise folk til å spørre tilfeldig forbipasserende. Aktuelle tiltak kan være høyttalerknapper på skjermen, mobilapper som leser skjermen, ev. tilgjengelig vevversjon av skjerminnholdet slik at man kan orientere seg på forhånd.

Digital eksamen

Selve systemet for digital eksamen bør være UU-tilpasset og inkludert i gjennomgangen som gjøres av vevløsningene. Et UU-tilpasset generelt eksamenssystem vil redusere kostnader med tilrettelegging av eksamen.

Hva må UiB gjøre?

For å oppfylle kravene, og ikke minst plikten etter ldl. § 19 til å «arbeidet aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten», er det flere ting som trengs:

- En gjennomgang av alle vevløsninger og publiserte apper rettet mot studenter og/eller offentligheten. Vi foreslår at det arbeidet settes ut til ekstern konsulent, med sikte på å kartlegge i hvor stor grad de forskjellige løsningene er i henhold til kravene. Der det avdekkes avvik må tiltak iverksettes umiddelbart.
- Effektive rutiner for å sikre at nye løsninger som skapes eller kjøpes, fyller kravene
- Bevisstgjøring og kompetansebygging i alle ledd: Undervisere, alle som produserer elektronisk informasjon for publisering, innkjøpere, etc.
- Anskaffelse av støtteverktøy for UU-tilpasning av dokumenter, «Ally» synes å være en standard i sektoren og støttes av blant andre LMS-verktøyet Canvas.
- Dokumentasjon av eksisterende utstyr som enten er tilgjengelig eller kan lånes og rutiner for å få tilgang til dette. Dette må gjøres bedre kjent.
- Videonotatløsningen trenger rutine med automatisk oppfølging på at publisert video må følges av notater (tekst, oppsummering o.l.), alternativt må det legges tekstingsressurser på dette til automatiske digitale løsninger blir tilgjengelig.
- Alternativ tilgjengeliggjøring av informasjon som ligger på elektroniske informasjonsskjermer.

Bjørn Tore Sund IT-avdelingen	Iren Igesund Studieadministrativ avdeling	Per Gunnar Hillesøy Studieadministrativ avdeling
Nina Fox Studieadministrativ avdeling		Gisle Aas IT-avdelingen

Vedlegg 2. Utdrag fra [likestillings- og diskrimineringsloven](#) og [forskriften](#)

a) §§ 17 til 19 i loven:

§ 17. Universell utforming¹

Offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjoner.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjoner kan benyttes av flest mulig, uavhengig av funksjonsnedsettelse.

Plikten gjelder ikke utforming eller tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen skal det særlig legges vekt på

- a) effekten av å fjerne barrierer for personer med funksjonsnedsettelse
- b) om virksomhetens alminnelige funksjoner er av offentlig art
- c) kostnadene ved tilretteleggingen
- d) virksomhetens ressurser
- e) sikkerhetshensyn
- f) vernehensyn.

Plikten etter første ledd anses som oppfylt dersom virksomheten oppfyller krav til universell utforming i lov eller forskrift.

Kongen kan gi forskrift om innholdet i plikten til universell utforming på områder som ikke er omfattet av krav i annen lov eller forskrift.

§ 18. Særlig om universell utforming av IKT

Løsninger for IKT som underbygger virksomhetens alminnelige funksjoner, og som er hovedløsninger rettet mot eller stilt til rådighet for allmennheten, skal være universelt utformet fra det tidspunktet som er fastsatt i [§ 41](#).

Med IKT menes teknologi og systemer av teknologi som brukes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.

Plikten gjelder ikke IKT-løsninger der utformingen reguleres av annen lov eller forskrift.

Kongen kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om avgrensning av virkeområdet og innholdet i plikten til universell utforming av IKT-løsninger.

§ 19. Plikt til å arbeide aktivt for å fremme universell utforming

Offentlige virksomheter skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innen virksomheten. Det samme gjelder for private virksomheter rettet mot allmennheten

b) §§ 1 til 3 i forskriften:

§ 1. Forskriftens formål

Forskriftens formål er å sikre universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske løsninger, uten at det medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Med universell utforming menes at utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i informasjons- og kommunikasjonsteknologi er slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder for IKT-løsninger som underbygger virksomhetens alminnelige funksjoner, og som er hovedløsninger rettet mot eller stilt til rådighet for allmennheten. Forskriften gjelder også for IKT-løsninger i utdannings- og opplæringssektoren.

Forskriften er begrenset til å gjelde nettløsninger, herunder digitale læremidler, og automater.

Forskriften gjelder på alle samfunnsområder.

Forskriften gjelder ikke der utformingen av IKT-løsninger reguleres av annen lovgivning.

Forskriften gjelder ikke på Svalbard og Jan Mayen, på installasjoner og fartøy i virksomhet på norsk kontinentalsokkel eller på norske skip og luftfartøyer uansett hvor de befinner seg.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med

- a. Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT): Teknologi og systemer av teknologi som anvendes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.
- b. Automat: Maskin eller annen innretning som brukeren opererer alene for å kjøpe en vare eller få utført en tjeneste.
- c. Nettløsning: Formidling av informasjon eller tjeneste som er tilgjengelig i nettleser eller tilsvarende, tilgjengelig via en URI (Uniform Resource Identifier) og som benytter http-protokollen (Hypertext Transfer Protocol) eller tilsvarende for å tilgjengeliggjøre innhold.
- d. Digitale læremidler: nettbaserte redskaper som kan brukes i det pedagogiske arbeidet, og som er utviklet med hensikt å støtte læringsaktiviteter.
- e. Hovedløsning: IKT-løsninger som er en integrert del av den måten virksomheten informerer og tilbyr sine tjenester til allmennheten på og som er knyttet til virksomhetens alminnelige funksjon. Hovedløsning i utdannings- og opplæringssektoren: nettløsninger som er en integrert del av virksomhetens undervisning eller informasjonsformidling, og som virksomheten har innflytelse over.
- f. Ny IKT-løsning: Total utskifting av en teknisk løsning, versjonsoppgradering, utskifting eller større endring av kildekode og større endring av utseende eller utforming. Gradvise endringer over tid som til sammen utgjør en endring som nevnt i denne bokstav, kan også regnes som ny IKT-løsning.
- g. Brukergrensesnitt: Møtepunktet mellom menneske og maskin, og den delen av maskinen brukeren kommer i direkte kontakt med, herunder fysisk maskinvare og logiske programvarekomponenter.
- h. Standard: Normativt dokument, herunder spesifikasjoner, retningslinjer og veiledninger.

**UNIVERSITETET I BERGEN
LÆRINGSMILJØUTVALGET(LMU)**

Sak 50/18 GDPR - UiB, studenter og personvern

Notat fra Studieadministrativ avdeling
Drøftingssak

Notat

Til: Læringsmiljøutvalget
Fra: Studieadministrativ avdeling
Møte: 6. desember 2018
Sak: GDPR – UiB, studenter og personvern

Bakgrunn

UiB har alltid behandlet personopplysninger i stort omfang. På studentsiden gjelder dette først og fremst opplysninger om søkere, studenter (nåværende og tidligere) og alumni. Dette har vært regulert av flere lover, herunder den første personregisterloven av 1976 og personopplysningsloven av 2000. I 2018 trådte EUs nye personvernforordning, GDPR (General Data Protection Regulation) i kraft, og den tidligere personopplysningsloven ble erstattet av en ny lov, som inkorporerer GDPR. Det vil si at forordningen gjelder som norsk lov. Det ble også innført nye regler i universitets- og høyskoleloven, som skulle gi tydeligere hjemmel for institusjonenes behandling av personopplysninger.

GDPR er ikke noen revolusjon. Forordningen inneholder en del nytt, men viderefører mange prinsipper og regler fra tidligere regulering. Mye av det som kreves i GDPR var i stor grad på plass ved UiB, men det har vært og vil bli nødvendig med utviklingsarbeid.

De alminnelige prinsippene finnes i forordningens art. 5, og kan kort oppsummeres slik:

- Lovlighet, rettferdighet og åpenhet i behandlingen av personopplysninger.
- Formålsbegrensning; opplysningene skal behandles til det formålet de er innhentet for, og ikke viderebehandles på måter som er uforenlige med formålet/formålene.
- Dataminimering; opplysningene skal være adekvate, relevante og begrenset til det som er nødvendig for formålet.
- Riktighet; opplysningene skal være korrekte og om nødvendig oppdaterte.
- Lagringsbegrensning; opplysningene skal ikke oppbevares lenger enn nødvendig.
- Integritet og konfidensialitet; opplysningene skal behandles sikkert, slik at de ikke blir tapt, ødelagt eller skadet.

Videre er det lagt stor vekt på åpenhet; at virksomheter gir klar, tydelig og lett tilgjengelig informasjon om den registrertes rettigheter, og organiserer virksomheten slik at den registrerte enkelt kan utøve rettighetene. Dette krever en balansegang mellom hensynene til fullstendighet og til enkelhet.

Et viktig tiltak er [personvernerklæringer](#), og UiB har utarbeidet en slik. Saksframstillingen her er i stor grad bygd på den. Fordi GDPR retter seg mot private og offentlige virksomheter, og ikke mot tematiske områder, er erklæringen generell, og gjelder ikke bare opplysninger om studenter. På forsiden til erklæringen er det en liste over behandlingstyper:

Oversikt over innholdet i personvernerklæringen:

- [Når samler UiB inn personopplysninger?](#)
- [Dine rettigheter](#)
- [Hva registreres når du besøker nettsidene våre](#)
- [Opplysninger om studenter og søkere](#)
- [Opplysninger om ansatte og jobbsøkere](#)
- [Opplysninger om deltakere i forskningsprosjekter](#)
- [Opplysninger om pasienter ved våre universitetsklinikker](#)
- [Utlevering og innsyn](#)
- [Sikring av opplysninger i IT-logg](#)

- [Ved sikring av UiBs lokaler](#)
- [I arkiv, saksbehandling og dokumentforvaltning](#)

Felles Studentsystem (FS) har sin egen personvernerklæring:

<https://mitt.uib.no/courses/15389/pages>

Noen eksempler

De få eksemplene som gis her, skal bare anskueliggjøre noen av de relativt abstrakte begrepene som er brukt.

- Opplysninger om leverte/ikke leverte obligatoriske arbeider.
- Opplysninger om fullførte og beståtte eksamener, emner, programmer og kvalifikasjoner.
- Opplysninger om søknader av ulikt slag, så som permisjon, tilrettelegging osv.
- Opplysninger om disiplinærsaker mot studenter, så som fuskesaker og skikkethetssaker.
- Politiattester fra studenter på utdanninger der det kreves. Uhl. legger sterkt opp til at disse skal leveres og behandles digitalt, men det har tatt noe tid før vi har fått på plass verktøy for det.
- Sensitiv informasjon til studenter som det haster å få ut. Det er ikke alltid forsvarlig å sende dette på e-post. Løsningen er sikker digital post (DigiPost, E-boks).

Mange av disse opplysningene er oppbevaringspliktige etter arkivlovgivningen, mens andre har direkte hjemmel i uhl. Om opplysningene finnes i Felles studentsystem (FS), i læringsstøtteplattformer, i journal- og saksbehandlingssystemer eller andre steder, spiller ingen rolle i forhold til GDPR, som gjelder overalt.

Den digitale utviklingen har også ført til at svært store mengder personopplysninger blir innhentet, behandlet og oppbevart. Dette gir utfordringer med tanke på sikring, men utgjør også store verdier. Som flere er kjent med, har både UiB og andre institusjoner fått henvendelser om å levere ut lister over nåværende og tidligere studenter til kommersielle foretak, som ønsker å bruke opplysningene til rekrutteringsformål. Dette har vi blitt pålagt å levere ut etter offentleglova. Et annet felt der personopplysninger kan ha stor verdi, er for forskning. For eksempel kan data om studenters bruk av adgangskort for UiBs lokaler kobles sammen med data om aktivitet på læringsplattformer og karakterer. Verdien av dette som forskningsmateriale må ventes å bli større etter hvert som datamengdene og kvaliteten øker.

Ytterligere et eksempel gjelder materiale som sendes til plagiatkontroll. De aller fleste tekstene som sendes, gir ikke treff. Dvs. at den elektroniske plagiatkontrollen ikke gir grunnlag for å mistenke fusk eller andre irregulareteter. Det som blir sendt inn, blir likevel oppbevart for framtida. Det er fordi man skal kunne avdekke om studenter fusker ved å bruke materiale som andre studenter (eller studenten selv) har brukt tidligere. Da er det nødvendig å kunne spore materialet tilbake til studenten som har levert det. Ellers blir det ikke mulig å ta rede på omstendighetene, fordi man ikke får kontakt med den studenten som har levert det tidligere arbeidet.

Et siste eksempel vi trekker fram her, gjelder videoovervåking av bygninger. Det har åpenbart et sikkerhetsformål, men det vil ikke være nok til å drive uavbrutt videoovervåking hele døgnet overalt. Et konkret eksempel er bibliotekene utenom åpningstid. Dersom man skal tillate at studenter bruker bibliotekene når ingen ansatte er på jobb, krever det overvåking, og antakelig er det utilstrekkelig å bare logge bruken av adgangskort. For arbeidstakere er videoovervåking særskilt regulert, mens for studenter må det vurderes etter en vanlig interesseavveining, der blant annet formålet med tiltaket må ses opp mot hensynet til de enkeltes personvern.

Saken legges fram for Læringsmiljøutvalget til *orientering*.

28.11.18/PEH

**UNIVERSITETET I BERGEN
LÆRINGSMILJØUTVALGET(LMU)**

Sak 51/18 Lesesaler

- a) Spørsmål om utvidet åpningstid i eksamensperioder**
- b) Innledning til revisjon av UiBs lesesalsreglement**

Notat fra Studieadministrativ avdeling
Drøftingssak

Notat

Til: Læringsmiljøutvalget
Fra: Studieadministrativ avdeling
Møte: 6. desember 2018
Sak: Lesesaler

- a) Spørsmål om utvidet åpningstid i eksamensperioder**
  - b) Innledning til revisjon av UiBs lesesalsreglement**
-

Bakgrunn

- a) Utvidet åpningstid i eksamensperioder

Det er kjent at presset på lesesalene er sterkest i de typiske eksamensperiodene, og det har ført til at spørsmålet om åpningstidene i disse periodene kommer opp fra tid til annen. Det er flere forhold som påvirker hvor lenge lesesaler skal være åpne, særlig sikkerhet og kostnader. Med åpningstider til sent om kvelden, ev. utover natten, vil kostnadene til vakt hold øke. Det samme gjelder strømkostnadene, og antakelig også renhold. Videre er det et spørsmål om utvidet åpningstid skal gjelde for alle lesesaler, eller noen utvalgte.

- b) Lesesalsreglementet

UiB har et generelt lesesalsreglement (hele teksten er lagt ved). Dette er fra 2009, og har i liten grad vært revidert senere. Det er i seg selv en grunn til å gå gjennom teksten på ny. Videre har det kommet spørsmål om praktiseringen av hovedregelen i reglementets punkt 1:

Lesesalene ved Universitetet i Bergen er som hovedregel åpne for alle registrerte studenter ved Universitetet i Bergen.

For lesesaler/-plasser som ikke er reservert i samsvar med reglementet – åpne lesesaler – er det begrensninger, fordi studenter ved vedkommende fakultet har fortrinnsrett. Imidlertid har det kommet opplysninger fra studenter om at kortsenteret bare gir studenter tilgang til bygninger og rom på eget fakultet. Dermed blir det vanskelig også å benytte seg av de rettighetene gjestestudenter (i reglementets forstand) har. Etter kontakt med kortsenteret har sekretariatet fått dette bekreftet. Kortsenteret opplyser også at dette er en veletablert praksis, og at senterets systemer er strukturert i samsvar med denne praksisen. Omlegginger kan kreve en god del ressurser.

Drøftingsspørsmål:

- Bør utvidet åpningstid på lesesaler være et prioritert tiltak for UiB?
- Bør praksis for tilgang til lesesaler endres?

Saken legges fram for Læringsmiljøutvalget til drøfting.

28.11.18/PEH

Vedlegg 1 til LMU-sak 51/18: Hele lesesalsreglementet for UiB: Fellesreglement for lesesaler ved Universitetet i Bergen

1

Lesesalene ved Universitetet i Bergen er som hovedregel åpne for alle registrerte studenter ved Universitetet i Bergen.

2

Fakultetene kan i samråd med studentutvalgene/fagutvalgene tildele eller reservere plasser f.eks. til:

- hovedfagsstudenter eller andre studenter som arbeider med avhandlinger på hovedfagsnivå
- studenter som av medisinske eller sosiale grunner, f.eks. funksjons- hemming eller omsorgsansvar, trenger fast eller reservert plass
- studenter i det semester de forbereder seg til større avsluttende eksamen/ større avdelingseksamen

Reservert/fast plass dokumenteres med stemplet reservasjonslapp fra vedkommende fakultet.

3

De åpne lesesalene er reservert for bestemte fag/avdelinger. Studenter som er registrert på faget - de faste studentene - har fortrinnsrett til plassene der.

4

Å ha fortrinnsrett innebærer at man kan kreve at studenter fra andre fag - gjestestudenter - viker plassen fram til kl. 1015. Etter dette tidspunktet kan faste studenter og gjestestudenter konkurrere på lik linje om plassene som står ubenyttet.

5

Hovedregelen er at lesesalsbrukerne ikke har krav på fast plass, og studentene må ikke legge beslag på plassene ved å sette opp navnelapp etc. Dette gjelder både for faste studenter og for gjestestudenter.

6

Ved fravær på mer enn en time skal plassen ryddes og det skal legges fraværslapp. Ved fravær en halv time ut over oppgitt tid, tapes retten til plassen for resten av dagen. Plassen skal ryddes ved slutten av dagen.

Studenter som har fått tildelt eller reservert plass etter pkt. 2, kan likevel oppbevare sitt studiemateriell på lesesalen. Dette skal plasseres i bokhyllen. Det må være en forutsetning at dette ikke skal hindre andre studenters benyttelse av eventuelt ubenyttede plasser.

7

Ved prinsipielle konflikter kan vedkommende fakultets ordinære organer kontaktes.

8

Ved bruk av Universitetet i Bergens lesesaler skal brukerne opptre slik at de ikke støyer eller på annen måte er til unødig sjenanse for andre brukere.

9

Fakultetene kan fastsette utfyllende regler til dette reglement.